СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 103. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 5 травня 1933.

VOL. XLI. No. 103. Jersey City, N. J., Friday, May 5, 1933. THREE CENTS.

ІНФЛЯЦІЙНИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ ПЕРЕЙШОВ У ПАЛАТІ ПОСЛІВ

ВАШИНҐТОН. — Палата послів заявилася 307 голосами проти 86 за приняття інфляційного додатку до фармерського допомогового законопроєкту. Між голосуючими за цей проєкт були 30 републиканців.

Проєкт станеться законом за кілька днів, по підписанню його президентом.

КОНТРОЛЯ ПРОМИСЛУ.

ВАШИНҐТОН. — На днях буде в руках президента закон про догляд над промислом. Ота контроля буде віддана промисловій раді, зложеній з трох осіб.

ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА ЗАСТАРА.

ВАШИНҐТОН. — В „Чембер оф Комерс оф ди Юнайтед Стейтс" застановлялися промисловці над контролею промислу з боку уряду. І прийшли до переконання, що така контроля є конечна, бо тільки при її допомозі буде можна змодернізувати промисл, який опирається ще й досі на старих засадах. Генри Герімен, президент торговельної палати, і Джерард Своп, президент „Дженерел Електрик Компані", є тої думки, що модерний промисл мусить мати на увазі не тільки проценти від вложеного в промисл капіталу, але в тій самій мірі й добро робітничої маси.

Дискутуючі підкреслювали, що американському промислови найбільше пошкодила безоглядна конкуренційна боротьба.

БАНКОВІ ДИРЕКТОРИ СПЕКУЛЮВАЛИ ЧУЖИМИ ГРІШМИ.

ВАШИНҐТОН. — На 27 директорів „Герімен Нешенел Бенк енд Трост Компані", який попав у банкроцтво, спекулювали на біржі грішми вкладників аж 25 директорів разом з президентом банку, Джозефом Герименом.

І всі вони зіґралися та відповідають тепер за те перед судом.

ДАРУЄ КАРУ ВИБОРЧИМ ОБМАНЦЯМ.

НЮ ЙОРК. — Деніел Неймі, суддя найвищого суду, завісив вязничну кару, наложену на місіс Мейрі О'Браєн і місіс Бленш Маркус, за виборчі надужиття, яких вони допустилися як виборчі контрольорки. Місіс О'Браєн є демократкою і матірю 5 дітей, з котрих троє є трійняками. Місіс Маркус має сліпого мужа. Суддя взяв під увагу, що обидві засуджені мусять утримувати родину, і тому завісив кару.

КІНЕЦЬ ОПОЗИЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Джозеф Мек Кі, котрий обняв був на короткий час уряд мейора міста Ню Йорку по уступленню Вокера, а досі був президентом міської ради та був відомий зі своєї опозиції до Тамані Гол, заявив, що усувається від „політики". Разом з тим подав, що обнимає посаду президента „Тайтл Ґаранті енд Трост Компані", де побиратиме річну платню в сумі $50,000.

Мек Кі заявляє, що на новій посаді зможе „краще служити народови". Отсе його вицофання з політичного життя многі гостро критикують. Кажуть, що Тамані Гол позбулася тим чином найбільшого стовпа опозиції, бо Мек Кі був поставлений, як демократами так і републиканцями, котрі є проти Тамані Гол, кандидатом на мейора міста.

СИРОТИ ВРАТУВАЛИ ПОЇЗД ВІД КАТАСТРОФИ.

ПАСЕЙК (Н. Дж.).—Зливний дощ підмив залізничий тор близько Пасейку. І було би наслідком того прийшло цілком певно до виколієння поїзду з 500 подорожними, якби не сироти з „Пасейк Орфен Есайлум", котрі вибігли з дому і поставали над залізничим шляхом та махали руками і кричали і тим звернули на себе увагу машиніста, котрий спинив поїзд майже коло місця, де була би наступила катастрофа.

ЗА ПОЛІПШЕННЯ БЮР ПОСЕРЕДНИЦТВА ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Секретарка праці, місс Френсис Перкінс, подає, що бюра посередництва праці істнують тільки в 24 стейтах. Вона є за те, щоби в тих стейтах, де їх нема, завести федеральні бюра. І є теж за обєднання стейтових бюр з федеральними.

БЕЗ ПОЛІТИКИ НЕ ОБІЙДЕТЬСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Ґвідо Юнґ, італійський міністер фінансів, котрий прибув на переговори з президентом Рузвелтом, заповідає, що він буде обговорювати і політичні справи Европи, бо заки прийде до економічної згоди, треба в Европі поробити деякі „політичні вирівнання".

НЕ ХОЧЕ ВІДДАТИ ЗОЛОТА.

ДЕНВЕР. — Бувший сенатор, Чарлз Томас, літ 84, заявив прокураторови, що він придбав собі $120 у золоті й не віддав їх банкови, як цього вимагає під карою президент Рузвелт.

Томас каже, що він нарочно придбав собі ті гроші на те, щоби судовою дорогою доказати, що президент не має права видавати таке зарядження, щоби віддавати золото, бо це є нарушенням конституції.

НОМІНАЦІЇ КОМІСІЙ

СТАТУТОВОЇ, ШКОНТРУЮЧОЇ І ВЕРЕФІКАЦИЙНОЇ.

КОМІСІЯ СТАТУТОВА.

На підставі § 27 статута У. Н. Союза слідуючі делеґати зістали покликані до комісії статутової:

Зі стейту Пенсилвенія: Михайло Ковалевич, делеґат від. 236.
,, ,, Огайо: адвокат О. Е. Малицький, делеґат від. 364.
,, ,, Ню Йорк: Ілія Гузар, делеґат відділу 361.
,, ,, Ню Джерзи: Іван Лисак, делеґат відділу 76.

Член Екзекутивного Комітету, Микола Мурашко, головний предсідатель У. Н. Союза.

Статутова Комісія розпічне своє урядування цілий тиждень перед конвенцією в головній канцелярії У. Н. Союза. Тому всі члени тої комісії повинні явитися в понеділок, дня 8 травня, в домі У. Н. Союза, 81—83 Гренд улиця, в Джерзи Сіти, Н. Дж., приготовані на це, що після засідання поїдуть прямо до Дітройт, Міш. на Конвенцію, яка розпічнеться 15 травня 1933 року.

КОМІСІЯ ШКОНТРУЮЧА.

На підставі § 28 статута У. Н. Союза слідуючі делеґати зістали покликані до Комісії Шконтруючої:

Зі стейту Пенсилвенія: Михайло Дармограй, делеґат від. 375.
,, ,, Ню Йорк: Микола Сорохтей, делеґат відділу 367.
,, ,, Іллиной: Тарас Шпікула, делеґат відділу 221.
,, ,, Конетикут: Павло Курко, делеґат відділу 277.
,, ,, Ню Джерзи: Андрій Бирич, делеґат відділу 213.

Шконтруюча Комісія розпічне своє урядування в головній канцелярії в понеділок, дня 8 травня, в годині 9 рано в домі У. Н. Союза 81—83 Гренд улиця, Джерзи Сіти, Н. Дж., а члени тої комісії мусять бути приготовані на це, що прямо з Джерзи Сіти поїдуть до Дітройт на конвенцію.

КОМІСІЯ ВЕРИФІКАЦИЙНА.

На підставі § 29 статута У. Н. Союза слідуючі делеґати зістали покликані до комісії верифікаційної:

Зі стейту Пенсилвенія: Петро Герман, делеґат відділу 99.
,, ,, Огайо: Олекса Цепко, делеґат відділу 295.
,, ,, Ню Йорк: Михайло Баглай, делеґат відділу 22.
,, ,, Мішиґен: Василь Тарас, делеґат відділу 75.
,, ,, Індіяна: Іван Матійчук, делеґат відділу 107.

Верифікаційна Комісія розпічне своє урядовання три дни перед конвенцією в головній кватирі конвенції в Дітройт, Міш. Тому всі члени тої Комісії повинні явитися в пятницю, дня 12 травня, в годині 9 рано, в Бук-Кедилак Готели і бути приготованими остатися в Дітройт на час конвенції.

ГРАБУНКОВИЙ НАПАД НА ЗАМОВЛЕННЯ.

До громадського уряду в Дулібах, пов. Бібрка, добулися 29. березня ц. р. вечером два незнані злодії, з яких один був замаскований. Стероризувавши револьверами 5 громадських радних, забрали з каси 3,180 зол. Відходячи, дали два стріли в бюрко громадського секретаря. Переведені доходження виказали, що напасниками були два людці, заанґажовані до нападу громадським писарем Гриньком Кудяком і Мих. Польовим. Переведена контроля каси виказала неточности в касових книгах. Доходження ведуться.

ЦІКАВИЙ ПРОЦЕС.

На лаві обвинувачених окружного суду у Львові засяде в найближчих днях комуніст Вільгельм Штрасер, що відбуває тепер кару 5-літньої вязниці в Бриґідках. Відповідатиме за те, що підчас судової розправи 23. січня ц. р. на питання предсідника, чому, будучи Жидом, демонстраційно промовляє в суді по українськи, хоч не знає добре тієї мови, відповів рішучо: „Польську мову знаю краще ніж українську, однаке говорю по українськи, бо хочу тим способом задокументувати, що відповідаю на українській землі". Прокуратура добачила в тих словах переступство з арт. 152 к. з., який звучить: „Хто публично зневажає або глузує з польського народу або держави, підлягає карі вязниці до трох років". Процес викликує загальне заінтересування.

ЗАГАДОЧНА ТРАҐЕДІЯ В НАДВІРНІЙ.

У службовій кімнаті бурмістра в Надвірній, Василя Свища, знайшли двох склепових помічників, Приймака і Секрета, в калюжах крови. Оба не жили. Є здогад, що один застрілив другого, а потому застрілив себе. Причина кривавої події покищо невідома.

„СТШЕЛЬЦИ" ГУЛЯЮТЬ.

Постерунковий Янішевський з Бариша, п. Бучач, узяв зі собою „стшельців" Яна Бика й Антонія Стефлярчука до Вербятина, парохії Веряни, в ціли арештування парубка Василя Бойчука. Згаданого Бойчука постерунковий арештував і скував. Вертаючись до Бариша, вступив до війта у Вербятині, а Бойчука лишив під опікою „стшельців". Згадані „стшельци" безборонного і скованого Бойчука добре побили, так, що він і досі лежить у ліжку, а потім утікли. Батько Бойчука повідомив про факт того побиття комісаріят поліції в Бучачі.

РАТУШ НА ЛІЦИТАЦІЇ.

Маґістрат Руди Пабяніцької знайшовся, як повідомляють варшавські ґазети, в клопоті. Бурмістр купив для того міста ґрунта за 230,000 зол. від якогось Вайта. На рахунок купна маґістрат заплатив 113,000 золотих, а на решту Вайт чекав довго. Вкінці втратив терпеливість, заскаржив громадську раду і зажадав виставлення міського ратуша на ліцитацію.

БОЛЬШЕВИКИ ВИДАЛИ ВТІКАЧІВ.

Згідно з ухвалою румунсько-большевицької мішаної комісії влада СРСР видала Румунії 14 осіб, які останніми місяцями втекли з Бесарабії до СРСР. Утікачів передали румунській військовій владі. „Бесарабское Слово" повідомляє, що недалеко стації Матеуц вискочив з поїзду один з тих, що втекли з СРСР, якого румунська влада мала видати большевикам. Він згинув на місці.

ШИБЕНИЦЯ В НІМЕЧЧИНІ.

Закон про кару смерти на шибениці, виданий 29. березня ц. р., передбачає смертну кару за провини, означені в декреті президента републики про охорону німецького народу і держави. На основі того розпорядку уряд републики може зажадати, щоб кожний смертний присуд був виконаний на шибениці.

„КАЦАПСЬКА „КОМЕДІЯ".

В неділю, 26. березня свідоме українське село на Лемківщині, Висова, пов. Горлиці, було видовищем кацапської „комедії". Кілька збаламучених місцевим учителем Ю. Полошиновичем і ласих на „пособія" стариків відкривали читальню ім. Качковського. (В селі істнує від 1926 р. читальня „Просвіти" й українська кооператива). Хоч великий піст, то музика грала ріжні веселі „кавалки" — польські й російські. Гранична сторожа і вся Польонія взяла у святі ґреміяльно участь. Засіла вона лави, а горстка збаламучених Лемків з шапками в руках стояла біля дверей. Приїхав з Горлиць і адвокат Сьокало, але скоро втік — не була йому мабуть мила така „компанія". Народ, що все те бачив, ідучи на вечірню, снував свою думку про запроданців і непошанування підчас свята релігійних традицій. Шум зробили великий, а по шумі все минається на папері. — Так працюють „русскі" на Лемківщині. Збаламучені, коли отямитеся?

ФАЛЬШІВНИКИ ВИНА.

Скарбова влада викрила у Львові шайку злочинних промисловців, що фальшували масово й продавали вино. Вони продукували свій товар зі звичайних овочів і заправляли їх родзинками та іншими домішками. Так спрепарований фальсифікат зливали до фляшок з етикетами і корками вин угорських і французьких та розносили їх по домах, продаючи їх по „знижених" цінах, але все з великим зарібком. В одного такого промисловця сконфісковано 55 фляшок „французького" вина, що було звичайним вином овочевим. Всі будуть відповідати перед судом.

ДОВЖНИКИ ВБИЛИ ВІРИТЕЛЯ.

В Коропці, пов. Бучач, знайшли купця Давида Шульмана, вбитого у своїм мешканню. Мав підрізане горло і на голові багато ран від ударів. Жінка Шульмана виїхала була перед кількома днями до Станиславова на закупки. В Дністрі недалеко місця злочину знайшли торговельні книги, в яких Шульман записував своїх довжників. Є підозріння, що хтось з довжників убив Шульмана.

ІРЛЯНДІЯ ОСТАТОЧНО РОЗРИВАЄ З АНҐЛІЄЮ

ІРЛЯНДСЬКИЙ УРЯД І ПАРЛЯМЕНТ БІЛЬШЕ НЕ БУДУТЬ ПРИСЯГАТИ НА ВІРНІСТЬ АНҐЛІЙСЬКОМУ КОРОЛЕВИ.

ДУБЛІН (Ірляндія). — Після гарячої промови президента уряду, Де Валери, парлямент ухвалив виключити з конституції Ірляндії параґраф, який зобовязує уряд та членів парляменту присягати на вірність королеви Анґлії та його наслідникам. Це властиво все, що лишалося від колишньої повної залежности Ірляндії від Анґлії. Така ухвала вже була раз перейшла в парляменті, але сенат її відкинув. Тому уряд по упливі призначеного конституцією часу знову поставив її під голосування в парляменті. Тепер вона стає законом, незалежно від того, як до неї поставиться сенат.

Вже майже рік точиться економічна війна між Ірляндією й Анґлією через відмову ірляндського уряду сплачувати в анґлійську скарбницю викуп за землі анґлійських землевласників, якими Ірляндія наділила своїх горожан. Виключення з конституції присяги на вірність анґлійському королеви робить Ірляндію формально незалежною державою. Опозиція в парляменті вказувала, що таке рішення Ірляндії відібється дуже тяжко на її економічному стані, бо Анґлія поставиться до неї, як до чужої держави й позбавить Ірляндію всіх торговельно-економічних привилеїв, які мають анґлійські домінії.

КРИТИКУЮТЬ АНҐЛІЙСЬКО-АРҐЕНТИНСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР.

ЛОНДОН (Анґлія). — Лондонський „Таймс" та інша преса критикують уряд за його торговельний договір з Арґентиною. Вони вказують на те, що тепер Арґентина набула права британської домінії, але за те нічого не дає Британії. Інші газети підносять те, що коли Анґлія підпише подібні договори також зі скандинавськими державами, про що вже йде розмова, тоді вона покладе кінець усяким можливостям свобідної міжнародньої торговлі.

Такі торговельно-економічні договори, як анґлійсько-арґентинський, на думку газет, приведуть до ще більшої економічної війни та економічної світової кризи.

ФРАНЦУЗИ ПІДНОСЯТЬ МИТО НА АМЕРИКАНСЬКІ ВИРОБИ.

ПАРИЖ (Франція). — З огляду на старання американського уряду понизити ціну на американський доляр, щоб тим конкурувати американськими дешевими виробами на міжнародних ринках з виробами інших держав, французький уряд рішив піднести на 20% мито на всі американські фабрикати, які будуть привозити до Франції, чи до її кольоній. Тим Франція сподівається недопустити до американської конкуренції на її внутрішних та кольоніяльних ринках.

НА СИБІРІ НЕСПОКІЙНО.

ХАРБІН (Манджурія). — Сюди не перестають приходити відомости про те, що на Сибірі неспокійно серед населення й війська. В багатьох районах селяни вигнали з сіл радянських комісарів і зорґанізували свої партизанські військові відділи. Недалеко манджурського кордону, в так званому Трохрічю, цілий радянський полк збунтувався й перейшов на територію Манджурії, де він здав свою зброю манджурській владі.

Біля Златовуста, на Уралі невідомі злочинці виколіїли військовий потяг. Підчас цієї катастрофи згинули на місці 70 червоноармійців та офіцирів, а більше як 200 тяжко покалічено.

ЗНОВУ НЕВДАЧІ В ДОНБАСІ.

ХАРКІВ (Україна). — На зїзді „ударників" майнерів з Донецького басейну, в місті Сталіно права рука Сталіна, Каганович, признав, що в Донецькому басейні знов не виконують плянів пятилітки й добування вугля катастрофально падає. Це дуже тяжко відбивається на всій радянській індустрії й на транспорті.

За причину цього Каганович уважає бюрократизм радянських урядників, лінивство й постійну зміну майнерів, які довго не затримуються на місцях, шукаючи ліпших умовин праці.

ЯПОНЦІ ЗНОВУ ГРОЗЯТЬ НАСТУПОМ НА КИТАЙ.

ТОКІО (Японія). — Один з вищих урядовців військового міністерства заявив, що коли Китайці будуть далі провокувати Японців, то японська армія пічне знову свій наступ на територію Китаю, але це вже буде наступ до кінця. Тоді Японці захоплять не лише Пекін та інші важніші міста на півночі Китаю, а можливо підуть і далі.

Він з усмішкою заявив, що Японці можуть дійти до Кантону, теперішньої столиці Китаю, якщо вважатимуть це потрібним.

Головнокомандуючого японськими військами в Манджурії, ґенерала Мута відзначили ранґою фельдмаршала, щоби він міг далі лишатися в армії й керувати її операціями, бо інакше з причини свого віку, 65 літ, він мав би піти до димісії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1858
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РОБІТНИЦТВО ПЕРЕД НЕБЕЗПЕКОЮ.

Люди, які приглядаються ближче розвиткови промислових умовин, остерігають робітників перед загрозою нових обмежень заробітної заплати. На їх думку, в американськім промислі зайшли такі умовини, що вони з природи річей штовхають підприємців обтинати заробітну заплату та продовжувати години праці.

Заобсервовано підчас дотеперішньої депресії цікаву політику промислових підприємств. Коли почалася депресія, то деякі підприємці держалися старої політики та обтинали робітничу заплату. Обтинали, як могли найбільше, і робили це по кілька разів. Та не всі так робили. Підприємці, які мали багато робітників, як почалася теперішня депресія, стали відправляти тільки менше справних робітників. Осталим обтинали заплату не на велику суму і не багато. разів. Казали: дальше обтинати не можна, бо наші робітники не витрималиб уже більшого зниження; вони працюють тільки по два, три або чотири дні на тиждень.

Та цього роду фабричної політики придержувалися тільки більші підприємства. Менші підприємства не перебирали робітників, а держалися старої політики безмежного викидання з роботи й обтинання заплати. Коли вони мали роботи, то в них певне число робітників робило звичайне число годин. Це давало їм нагоду до драстичних обтинань робітничої заплати.

Як зростало безробіття, то це давало цим меншим підприємствам бизнесову перевагу над більшими. По трох роках депресії малі підприємства не платять часто навіть половини того, що платять великі, які відправляли несправних робітників. Це довело деколи до цікавих появ; примірoм, великі підприємства, замісць виробляти річи самі, бачать більше користи в купованню готових виробів від малих.

І власне ця бизнесова слабість великих підприємств супроти малих, які стинали заплату немилосердно, заставляє тепер великі підприємства стинати заплату, щоби видержати конкуренцію з меншими. Декотрі з них здержувалися, вважаючи це неначе своїм обовязком удержувати роботи в своїх фабриках, але з часом, як федеральний уряд став викидати робітників, то вони не бачать більше цеї причини: коли це робить публичний уряд, то чому не можуть цього робити приватні підприємці?

Що загальне обнижування заробітної заплати мусить тяжко відбитися на економічнім стані робітників, це кождому ясно. І тому робітники починають тепер оглядатися за способами, якими можнаб себе перед цим оборонити. А це можна тільки через напруження всіх сил: сил своїх юній і своєї політичної сили, себто впливу на законодатні тіла.

Д-р Остап Грицай.

ЯК ЛЯХИ КАТУЮТЬ УКРАЇНСЬКУ ШКІЛЬНУ ДІТВОРУ.

В останньому часі подала українська преса в краю знову цілий ряд нечуваних випадків катування українських дітей ляцькими педаґоґами, які то випадки знаменні особливо тим, що катами наших дітей тут здебільшого — **вчительки-Ляшки,** які з цього погляду щонайменше дорівнують своїм мужеським товаришам. От львівський „Новий Час" з 24 лютого ц. р. записує п. н. **„Катування шкільних дітей не переводиться"** таке:

„Учителька **Кавецька в Трускавці** побила дня 6. лютого ц. р. ученика **Мирослава Біласа,** тягаючи його за волосся тай так, що товкла його по голові. Притім ударила його в лице так сильно, що хлопчину **обляла кров,** після чого Кавецька сама мила лавки й підлогу. Тепер хлопець лежить хорий і має заворот голови. А побиває Кавецька хлопчину від того часу, як довідалася, що бл. п. Василь Білас (як відомо, повішений Ляхами у груднi м. р. український боєвик. О. Г.) був його кревняком. — Знову ж у **Старім Селі вчителька Скворонська** змушує українські діти молитися по польськи, а коли вони відмовляються від того, Скворонська бє їх. Побиті були нею між іншими Антоник Кася, Антоник Марія, Брильовська Рузя. Всі діти поділила Скворонська на дві ґрупи, і висміває Українців, а польські діти, підбурені Скворонською, штовхають їх, говорячи при тім: „Ідіть на Україну, тут Польська". А коли дня 9 лютого ц. р. Катерина й Марія Антониківна не хотіли на зазив Скворонської молитися по польськи, то вона викинула їх з кляси (очевидно в можливо брутальний спосіб. — О. Г.) так, що родичі мусіли внести скаргу до інспектора..."

От вам і перший зразок того, як поводиться з нашою безталанною дітворою скажена ляцька гієна, яка всмоктавшися жадливо в нашу землю тай годуючись кервавицею наших людей, ще й біситься й лютує, пущена ляцькими пацифікаторами свідомо й безкарно на безборонні українські діти! І хіба не заслужила така ляцька повія на те, щоб їй при найближчій нагоді розторощила українська куля мерзкий лоб на поуку і пострах усім іншим ляцьким учителькам? А якщо хто думає, що ота Кавецька чи Скворонська це може такі собі випадкові виїмки, то дуже помиляється. Оце ось наш журнал **„Рідна Школа"** — мимоходом кажучи, один з найцінніших українських журналів у ділянці рідного шкільництва (виходить двічі на місяць **у Львові, Ринок 10**) — в ч. 7 з дня 1 квітня ц. р. подає п. н. **„Учителька катує дітей!"** такий допис зі Зборівщини:

„Учителька **Юзефа Войцєкувна в Кудинівцях,** повіт Зборів, усіми нервами своєї вшехпольської душі ненавидить наші діти, які за якусь кару доручено їй вчити. Зокремаж не може вона дивитися на тих, що були минулого року в діточому садку. Отак Войцєкувна вигнала з кляси одного хлопчика тільки за те, що прийшов до школи в вишиваній сорочці, гукнувши притім до нього з глумом: „Тут не садок!" Але особливістю панни Юзефи це її хист бити діти по голові. Недавно ось побила Войцєкувна ученицю **Ярославу Зятковську** так, що дитина пролежала в горячці цілий тиждень, і батьки дівчинки побоювалися вже, що дитина дістане запалення мозку. Ще після двох тижнів опісля мусіли батьки їздити з дівчинкою до лікаря. А через який тиждень мав місце в Кудинівцях ось який випадок: Панна Войцєкувна так делікатно діткнулася учня 2-гої кляси, **Йосифа Казановського** (калічки), що він головою вдарився об лавку, **зранив собі долішню губу й нарушив передні зуби. Дитина залялася кровю, перелякані діти наробили крику.** А батько цього хлопчика, один з найбідніших у селі, довідався про знущання над його дитиною щойно вечером, вернувшися з роботи, та не міг відвезти дитини до лікаря тому, що не було за що. І ще пізніше, через десять днів після побиття хлопця, **йому пускалася кров з зубів, коли їв хліб.**

Значить — вільно Ляхам калічити й закатовувати на смерть українські діти, ну, і — нічого! Наша парляментарна репрезентація десь там собі щось радить трохи, проголошує якісь комунікати, констатує, стверджує, зазначує і підкреслює щось, своє становище як взірцево пристойної і понад усякий сумнів леґальної установи зберігаючи, а ляцький кат грабує, дре, жене в ясир, мордує, мучить і вигублює українське населення скрізь і всюди, і — нічого! Не вибухають за це ворохобним обуренням наші напричуд леґальні і зворушливо терпеливі патріоти! Панна Юзя Войцєкувна ще всім українським дітям у Кудинівцях порозкровавлює голови й буде калічити їх собі по вподобі, а наші леґальні заступники будуть по канцелярськи реєструвати факт за фактом і — нічого. Що найвище, напише Хомишин нашим людям у Трускавці, Старім Селі і Кудинівцях ще одного пастирського листа, в якому повчить їх, що проти волі божої, обявлюваної Кавецькою, Скворонською та Войцікувною, нічогісінько діяти не годиться, і накаже, що наперекір усьому треба нам відносно польського імператора і вішателя зберігати — пристойну й слухняну льояльність...

Справді:

Читаєш про оті муки української дітвори під Ляхом, і не знаєш, на кого скипати завзятішою лютою: на ляцьких катів, чи на ляцьких прилизанців між нами?

Бож, як я уже зазначив, такі випадки, як ті, вище наведені, це ніякі виїмки ні рідкости, це із сотки інших, на порядку дня попадаючих, тільки поодинокі виривки, які можнаб доповнювати так, що вийшлаб з того ціла книга. Коли ми ось будемо придержуватися покищо тільки ґрупи таких побить нашої дітвори, де виновниками ляцькі вчительки, то требаб тут згадати от хочби таку хижу польську цяцю, як учителька в **Німшині,** повіт Рогатин, на яку ще в березні м. р. подана була на руки посла Михайла Вахнюка отак скарга (виїмками. О. Г.):

„Ми, нижче підписані ученики й учениці відділів IV. і V. народньої школи в Німшині, зізнаємо, що пані вчителька **Марія Клосовська...** ніколи так гостро не виступала в нашійклясі, як дня 19 лютого ц. р., в пятницю. Того дня прийшла вона до нашої кляси і каже, по польськи, щоб ми розгорнули „руські" книжки. А ми кажемо: „Ми не маємо руських книжок, лиш українську і польську". А вона на те: „Тут нема ніякої України, тільки Русь. Україна над Дніпром, а над Дністром є Русь. А ви, діти, ви не Українці, тільки Русини, і то якийсь дідура, худобина драб набрехав вам, що ви Українці". І в той час то червоніла, то синіла, бігала по клясі, товкла кулаками об стіл, аж страшно згадати. . бісилася ввесь час науки над дітьми, грозила, кричала, всіляко називала. Василеви Цибухови казала: злодію, збую. Тадеєви Бучмі казала, що на ньому не стане ні сорочки, ні штанів. А до нас усіх: „Я вам покажу!" А у своїй клясі (де вчить усе, а не як заступниця. О. Г.) вона діти дуже карає, головнож хлопців, за те, що вони кажуть „є", а не (по польськи) „естем". Володимира Ящука била вона за те так тяжко, що він мав синці..." А у другій скарзі, поданій на Клосовську теж на руки згаданого посла, читаємо між іншим:

„Ми школярі з Німшина, повіт Рогатин, просимо: ратуйте нас перед учителькою, що вона є Полька і називається Марія Клосовська. Вона бє нас за те, що ми є Українці і не хочемо себе називати „Русінами". **Вона хоче нашу українську школу перемінити на польську..."** А згадуючи далі, як вона дня 9 березня бісилася задля того, що наші діти не хотіли на годині української мови говорити по польськи і тому веліла їм іти до дому, обжаловники пишуть: „...Ми вже помолились, а вона (Клосовська) щось подумала і вчіпилася **Евгена Могилевича,** ученика V. відділу, і казала йому забиратися до дому. Та він сам не хотів іти, бо боявся; **а тут вона прискочила до нього з кулаками і почала його дуже бити по голові, нігтями подрапала йому лице так, що аж кров потекла йому по лиці. З того мав праве лице запухле, під оком синець а на лівім лиці знаки нігтів. Тоді Ґеньо зачав кричати, ми понастрашувалися і повтікали зі школи, а Клосовська, побачивши покровавленого Могилевича, втікла до своєї кляси..."** (По доказовим, підписами учнів і протоколярно переслуханих свідків потвердженим свідоцтвом, поданим у журналі „Рідна Школа" в ч.ч. 7—8 з дня 15 квітня м. р.).

А як ще один зразок лютої бестії в подобі ляцької паничвчительки хай стане тут своєчасна заступниця вчительки **в Поморянах, Батурувна,** про яку в тім же журналі читаємо таке:

„За маленьку, незначну провину покарала Батурувна сина селянина Вихира **20-разовим переписанням задачі (!).** Хлопець кару виконав. Але про це дізнався батько дитини й удався із зошитом до директора, а сина післав до кляси. Та тут узялася до нього вчителька знову, і за кару, що не приніс зошита, наказала йому стояти навколішки з піднесеними руками. Колиж хлопчині омлили з утоми руки почали опадати, тимбільше, що боліла в нього тоді потилиця, то Батурувна прискакувала до дитини за кожен раз і, підбиваючи руки, гукала по польськи: **„Держи руки вгорі — ти українська свине!"**

І на тому я цим разом мій реєстр звірств ляцьких учительок відносно української дітвори кінчу, зазначуючи, що такі реєстри буду по мірі випадків, а їх є сотки! — в нашім журналі продовжувати, намічуючи з усією точністю як звірства учительок, так і ляцьких педаґоґів усякого роду. Бо память народу мусить зберегти точно спомин про всі ті злочини. Раз на те, щоб повчати „льояльних і леґальних" у нас про хижацьку вдачу Ляхів і білолицих Ляшок. А далі на те, щоб у часі, коли ми в новім Холоднім Ярі будемо зводити наші порахунки з Ляхами, ми знали гаразд, кого й на яких хрестах розпинати в пімсту за таку наругу над українськими дітьми.

АДРЕСА ВИСТАВОВОГО КОМІТЕТУ В ШІКАҐО:

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,
9300 Cottage Grove Ave.,
Chicago, Ill.,

Гнат Хоткевич.

ЧОМУ НАША ЛІТЕРАТУРА БІДНА.

(„Літературно-науковий Віст ник", липень 1908 р.).

(2)

От аж коли дістається чоловік на арену нашого Колсео, щоби взяти ролю в патріотичній траґедії. От аж коли він зможе приступити до літератури, артизму. Але, положивши руку на серце — че не відхочеться йому навіть помаранч не то що літератури? Богу дякувати, що хоч зіставсь на свойому перелозі, не спокусився перейти до чужого багатого фільварку. Але як і знайдеться який завзятий, що скаже собі „в своїм серці" — спасемо рідний край, дамо йому літературу — то що за літературу він дасть? Що він може дати? Він насамперед урядник, адвокат, лікар, чорт, — тільки не літерат. Пише він у вільну хвилину, з браку іншої роботи. — Деж йому обдумати свій твір, виносити його хоч не 9, хоч пару місяців? Де йому стежити за летом світової мисли, коли він своєї власної на папір убгати не має часу, спромоги й уміння? Бо справді лише найтяжчому ворогови можна побажати: „бодай ти з української літератури хліб їв"... Наші часописи, видавництва так оплачують труд літерата, що то скорше оплакування, а не оплачування. Великі твори літератури не валяються на землі; їх не можна взяти, лише нагнувшися; довго треба зріти великій мислі, довго її мусять носити попередники поета і він сам. Але деж то можливо у нас? Бо крім ідеї треба також носити і штани, а як їх нема, то очевидно й ідеї нема в чім держатися... І те все взагалі утворює таке блудне коло, з котрого нашому поколінню не вибитися. Очевидно, наше життя не йде з димом; таки якийсь гній ми утворюємо собою, своїми творами для будучих епохальних явищ, для будучої дійсної літератури; вражінняж ростуть разом з життям, десь збираються докупи в якомусь таємному акумуляторі народа, але не нам знайти ключ брами того зачарованого царства української поезії; не нашому поколінню сказати віще слово.

Безпосередно з тим усім, що сказано було вище, стоїть ще одна велика причина убогости нашої сучасної літератури і артизму — брак естетичних вражінь. Брак їх і в суспільности і в людей, рекомих артистів. Для того, щоби цвіла поезія, треба плекати її в обох тих таборах. Як трудно сотворити художню річ, таксамо трудно й насолодитись нею, взяти з неї те, що туди було положено. І таксамо, як для творчости треба крім таланту ще й роботи, роботи, безустанної роботи — таксамо і для зрозуміння артистичних річей треба, крім „нутра", ще роботи, роботи, безустанної роботи, хоч і іншого, звичайно, характеру. Жити звичайним, брудно буденним життям, злословити, переварювати що дня десятки прикрих вражінь, що дня дрібніти, маліти, опоганюватись, а потім нараз утворити „Фавста", „Сонате патетік", „Разрушеніе Помпеи" очевидно неможливо — і так же само неможливо, сидячи по вуха в життєвому бруді і ніколи звідти не вилазячи, зрозуміти ці річі, виховувати свою душу на них. Але нехай і так, що великі річи, кульмінаційні пункти людської творчости збудять мене, філістра, скребнуть чимсь по серцю, „випрямлять!", як казав Успенський — то щож з того? Значить, для того, щоби пережити вплив краси, я повинен взяти вражіння лише від найвищого, найгучнішого, а всі трошка нижчі тони вже йдуть мимо моїх вух. Скількиж тоді разів у життю я пережию впливи прекрасного? Скільки разів у життю я могтиму бачити Венеру Мілоську, чути симфонії Бетовена у виконанню найліпшої в світі орхестри під управою найвищого діріґента? А та вся безліч прекрасного, що мене оточує, всі ті перлини, що можна їх знайти навіть у купах сміття, ті малі, а також великі вражіння розсіяної в світі краси — те все мине мій зір, мої вуха, мою душу?

Так. Мине і минає, бо ми не виховуємо в собі потреби естетичних вражінь, а тимсамим не ростимо й уміння розуміти прекрасне. Через що у нас так багато профанації артизму, так багато нужденної літератури, хамської критики, базарного малярства, безсоромного триндикання? А тільки тому, що „більшість" завжди буде читати, слухати, дивитися і вважати те за літературу, музику, малярство. А ціж люди родять поета — якеж убоге мусить бути їх чадо!

Ме не маємо часу займатися такими „пустяками". В одному російському оповіданню є така картина: робітник тікав від козаків. Два дні не їв, ховався як звір, десять разів заглядав смерти в лице і нарешті опинився над рікою в товаристві якихось двох сторожів купецької „баржи". І от коли він спочив, попоїв трошки, обігрівся коло ватри — глянув на небо, на темну ріку, на далекий степ і, усміхнувшися, сказав одно лиш слово: „Нічка"... І все вилив чоловік в тім слові, всю свою душу, все її переповнення божим глаголом; прийшло прекрасне в цю просту душу. Ну, а скільки разів воно приходило до нас, не до тих, що по одному разу на два дні, а по два рази на один день їдять? Коли і чи надовго приходили до нас „боги прекрасного" і чи не стало для нас саме слово те поганим і бридким? Ви подивітся лише, як публика сидить на концерті, як вона відбирає вражіння з творів „красного письменства", малярства і т. д. Чи не хотілось іноді крикнути вам в концертовій салі: „Панове! Та по щож вам сюди було йти?" І дивна річ: купує собі чоловік блуко, то хоче, щоби воно було найліпше, найбільше, найсмачніше; прийде купувати убрання, то не скаже — дайте мені за великі гроші старе і подерте, а захоче знов використати свій гріш до кінця. А тут мов умисне прийшли люди, щоби не взяти того, по що прийшли.

І спитає читач обурено — деж тут упадок літератури? Нам підносять рецепти ввічливости на концертах, правила доброго тону при читанню новель... Ні, я власне говорю про упадок літератури, бо брак естетичних вражінь — це пошесть, котра руйнує обі сторони: і продуцента і консумента. А з рештою вони так звязані між собою, що хороба одного завше буває й хоробою другого. Що відбирає публика, але що відбирає і поет? Я не можу тут давати прикладів, але кожний з нас знає, якогонебудь нашого письменника, маляря, музиканта — придивіться, як він жиє... Де ті вражіння, котрими він „годує свою музу?" Де поступ, завоювання широти погляду, де пройдений шлях?...

Знаю я на память всі ті „контраргументи", котрими може мене засипати перший ліпший „благородний популяризатор" і наперед складаю свою зброю, бо проти арґументу „я голоден"—чи в фізичному, чи в якому іншому значінню, нічого не скажеш. Але складаючи зброю, я не перестану твердити, що всі ті конрарґументи насамперед фарисейство, а подруге—одно з тих великих непорозумінь, в котрих бабраємося ми від початку віків. Через що пр., політика, а потім так звана культурна робота (ніби артизм то не культурна робота...) — обовязкові, а щодо всяких інших там штук, то нехай колинебудь? Один ґенерал візитуючи воєнні школи, любив говорити: „Языки нужно знать аббязательно!! Математика тамъ... гегеграфія и вообще... всякія тамъ науки — ну это... кто какъ можетъ, а языки аббязательно!..." Бо ясно було ґенералови, що не знаючи льоґіки та ґеоґрафії офіцирови можна жити, а вже без французької мови — то ні. І у нас так: політика „обязательно". Література там музика... „ну это кто какъ можетъ", а політика „аббязательно!..." Бо це лежить у сфері очевидности, а вражіння прекрасного — поза цею сферою, але для чоловіка то чинники рівної ваги і він може жити лише ними обома, а не чимнебудь одним. Один пише передовиці, другий наліплює опаски, третій робить політику, четвертий бє молотком — і всі вони думають, що обходяться без естетики. В дійсности цього нема, в дійсности таки справді не єдиним хлібом жиє чоловік, але там, в сфері хліба, він уже може обрахувати свої потреби, в сфері прекрасного — ще ні. Колиб „смерть великого пана" була фактом і колиб справді можна було обійтися без естетики абo принаймні вона була майном багатих народів (немовби такі є на світі), то убогі нації, як пр. наша давноб уже примусила всіх своїх поетів писати реклями до ресторанів, а малярів—розписувати вивіски; життя знищило би їх як непотрібні додатки суспільности, як знищило хвіст у чоловіка. А того нема і не може ніколи бути і хоч убогу, бідну, кастровану, а все робить собі чоловік естетику. І от власне в тім, щоби найти пункт гармонії між хлібом і не хлібом — лежить задача суспільности і поетів. Щож наші поети для того зробили?

(Конець буде).

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

58.

Проєкт на 18 Конвенцію У. Н. Союза, котра відбудеться в місті Дітройт, Міш., починаючи від 15 травня 1933 р.

Члени тов. ім. Івана Франка, від. 93 У. Н. С., переглянули всі табелі вкладок на всі нові роди обезпечення й прийшли до переконання, що всі вкладки в У. Н. Союзі є завасокі та до того в Союзі нема ніякого опусту (дивіденди) й через те майже неможливо тепер вписати когонебудь з молодих людей до У. Н. Союза, бо теперішний стан робітництва приневолює всіх шукати, де таньше. Члени 93 від. на квартальних зборах 12 березня рішили домагатися від делеґатів 18 конвенції, щоби на 18 конвенції був ухвалений якийсь опуст на всі нові роди обезпечення.

Члени 93 від. ухвалили більшістю голосів слідуючий проєкт на 18 конвенцю:

1. Пропонуємо ухвалити на 18 конвенції 10% опуст по однім році належання до Союза на всі нові роди обезпечення, включно з тими, котрі будуть виміняні після реформи, а потім 2% що року більше, аж поки опуст не осягне 25% річної вкладки члена й на тім має остатись аж до кінця плачення вкладок.

2. Щоби зменшити платню головним урядникам: 25% тим, котрі мають $50 або більше тижнево, 15% тим, котрі мають від $25 до $50 тижнево.

3. Зменшити дієти всім головним уряіникам, тим, котрі мають платню в Союзі місячно чи то тижнево. Пропонуємо $3 на дієти денно й кошто подорожі за Союзову роботу поза головною канцелярією Союза.

4. Зменшити фонд адміністраційний наскільки це буде можливо.

5. Обернути фонд народний на матеріяльну допомогу тим членам, котрі не встані платити вкладок, але тільки тим, котрі позичать вже грошей на свої грамоти і ті гроші вже будуть всі витрачені на вкладки.

6. Скасувати обовязково купування календарів Союза, а лише висилати тим, хто собі замовить.

7. Зменшити фонд органу „Свободи" 10 цнт. місячно для членів Союза.

8. Звільнити одного редактора з редакції „Свободи", бо три редактори є забагато до видавання такої малої ґазети, а також зменшити платню редакторів на 25%, а помічним силам на 15%.

9. Щоби головний уряд вибирати 2/3 більшости голосів всіх делеґатів, а не так як на попередних конвенціях, що ставилося якнайбільше кандидатів на головний уряд й котрий кандидат дістав найбільше голосів, то той зістав вибраний. Бували такі випадки, що декотрі урядники були вибрані 1/3 голосів, а 2/3 були проти нього, але ті 2/3 голосів були безсильні, бо були дані на багатьох з решти кандидатів. Голосування має бути так довго, аж доки один з них не одержить 2/3 більшости. Кандидат, котрий одержав найменше число голосів, буде відкинений за кождим нерішаючим голосуванням.

10. Скоротити витрачення конвенційного дорогого часу на Служби Божі. Хто хоче молитися, най молиться вдома, а замісць того починати конвенційні наради в 8-мій годині рано.

11. Новий статут в справі реформи повинен бути переданий під голосування підвладним відділам (референдум) й не може увійти в життя, доки його не одобрять більшістю голосів всі відділи У. Н. Союза, так як це було з реформою.

12. Залишити всі права відділам вибирати відділових урядників, а іменно секретарів, бо маємо на увазі, що члени відділів краще знають як головний уряд, хто ліпше надається на якийсь уряд, а також віримо, що найменше обкроєння прав відділам спричинить великі непорозуміння у відділах, й будуть дуже шкідливі для У. Н. Союза.

Члени 93 відділу желають якнайкращого успіху 18. конвенції й закликають всіх делеґатів залишити всі політичні та особисті непорозуміння й обєднатись всім на нашій національній підставі та обговорювати лише ті справи, задля котрих конвенція скликана.

Константин Бабій, предсідатель; **Петро Тітик,** секретар; **Іван Клеменчук,** касієр.

59.

Проєкт бр. св. О. Николая, від. 167 У. Н. Союза в Толідо, Огайо.

1. Щоби делеґат був повідомлений хоч один місяць наперед про звіти фінансові, щоби міг у дечім приготовитись на конвенцію.

2. Головний предсідатель, щоби побирав відповідну платню, та щоб на місці працював з головною екзекутивою.

3. Фонд запомоговий знизити до половини. А той фонд тільки давати тим членам, котрі в дійсности належать до таких, яким треба конечно помочи. Ми бачимо нині по звітах, що багато йде на запомогу. Нині майже у кождім відділі більшість членів будуть бажати запомоги, бо скажуть: як одному треба, так і мені.

4. Фонд конвенційний також знизити. Конвенція може бути що шість літ. Також відділ повинен мати хоч 50 членів, щоб мав делеґата на конвенцію.

5. Головний уряд вибрати в части з нових. Не тому що недобре робили, але тому, щоби з молодого тутешнього привчились. Також платню урядникам знизити після нинішних обставин.

6. Напрям „Свободи" той самий.

7. „Свобода" щоби виходила на шість сторін, чотири по українськи а дві по анґлійськи, це для тутешньої молодіжи. Як буде дві сторони по анґлійськи, то можна журнал для дітей знести.

8. Молодіжи, котра приходить до старого департаменту, дати зворот процентовий, залежно як хто довго платив.

9. Відділові секретарі повинні мати якийсь процент заплати.

За 167 відділ:

Дмитро Медецький, предс.; **Стефан Гавриляк,** касієр; **Михайло Корнова,** секретар; **Григорій Миськів** делеґат на 18 Конвенцію.

60.

1. Члени відділу 375 У. Н. Союза в Филаделфії домагаються від свого делеґата, щоби всіляке комісове, як з бондів і морґечів, було звернене на дохід У. Н. Союза замісць на особистий комішен.

2. Щоби Головна Канцелярія дала звіт всіх делеґатів з кождого відділу, скільки пібрали дієти.

3. Щоби змінити ухвалу статута, щоб кождий урядник Головної Канцелярії не міг бути більше вибраний як на 2 каденції.

4. Щоби старі член, котрі не хотять змінити грамоти зі старої на нову систему, осталися далі так як стоять.

5. Фонди додаткові конечно треба зменшити, як запомоговий з 8 на 5 центів а фонд адміністраційний змінити після можливости.

6 Фонд конвенційний знижити з 5 на 3 центи.

7. Конвенцію відбувати що 6 літ.

8. Урядникам конечно треба знизити платню після теперішних обставин на 25% а робітникам на 20%.

9. Конечно треба зробити зміни в уряді, а то, зменшити урядників, редакторів і робітників до мінімум.

10. Старих урядників, котрі вже довго в уряді змінити на половину молодшими, так щоби половина була вибрана з молодших.

11. Щоби звіт з доходів з оголошень був поміщений в часописі що 3 місяці.

12. Щоби скасувати діточий журнал а натомісць видавати часопис „Свободу" на 6 сторін, а діточу часть в анґлійській мові.

13. Чи не можнаб видавати часопис „Свободу" недільну.

14. Щоби з Головної Канцелярії оплачувати відділових секретарів.

Іван Чопик, предс.; **Василь Василюк,** кас.; **Стефан Крутий,** секр.; **Михайло Дармограй,** делеґат.

61.

Братство св. О. Николая, від. 369 У. Н. С. представляє такі проєкти:

1. Щоби конвенція відбувалася що 4 роки, а коли буде можливо, то змінити фонд конвенційний з 5 центів на 4 центи.

2. Фонд запомоговий знизити з 8 цнт. на 6 цнт.

3. Секретаря, щоби оплачувала головна канцелярія й оплати висилки чеків і писем до головного офісу, таксамо книжочки платничі для членів малиб бути дані даром для членів, як це роблять американські асекурації.

4. Щоби календарі отримували всі члени ті, котрі знають читати в ціні 25 центів.

5. „Свобода" щоби виходила на 6 сторін в тім самім дусі національнім, бо подавляюча більшість членів У. Н. С. робітники-націоналісти. Щоби „Свобода" далі боролася з усіми шкідниками У. Н. Союза, без ріжниці чи панів, чи робітників, чи духовних, всіх тих котрі хотіли би робити шкідливу пропаґанду проти нашої орґанізації, себто У. Н. Союза. „Свобода" має це робити, бо вона є орґан членів нашої орґанізації.

6. Щодо редакторів, то два редактори мусять бути, а чи треба їм третого помічника то шановні делеґати побачать при звіті редакторів, бо на роботі треба розумітися. Яканебудь робота не може бути, бо часопис „Свобода" має мати людей, котрі розуміються на тій роботі.

7. Щодо платні головних урядників, скажемо таке, яка платня така буде й робота: з малою платнею часом тратиться багато більше.

8. Щоб відділи не примушували членів платити підпогу хорим. Котрий член не платив би хорої підпори, то мав би платити 10 ц. що місяця за те, що належить до відділу, але хорої підпори не отримав би. Це далоб полекшу членови до його вкладки на нові роди. Так є в „Метрополитен", чи в інших американських асекураціях, що чоловік платить тільки на посмертне. Звертаємо увагу шановним делеґатам на те, що деякі члени кажуть таке, що в американських асекураціях платять, не рахуючи хорої підпору, до відділу 50 ц. на місяць.

9. Щоб додати до статута таке, що не можуть бути членами відділу такі особи, котрі не належать до У. Н. Союза, значить ті особи, котрі мусять належати й до У. Н. Союза на запомогу посмертну. Ті члени, котрі не належать до У. Н. С. на посмертну запомогу тільки належать до відділу на запомогу слабости, ті особи часами завдають шкоду нашій орґанізації через те, що вони тільки причіпаються до гурту, щоби там зробити кириню для У. Н. Союза.

10. Щоби шановні делеґати попирали нову реформу: як можливо буде, то з деякими поправками, щоб позичка для членів була без проценту. Як не можна так, то 3 проценти, так, якби платив банк У. Н. Союзови й щоби старшої системи не скасовувати, щоб члени самі добровільно до нових родів переступили.

11. Щоби відділи могли висилати делеґата тільки ті, котрі числять 50 членів, бо інакше відділи не хотять злучуватися, числячи 25 членів бо вони й так делеґата висилають. Це булаб користь для нашої орґанізації.

12. Щоби головний уряд. а саме предсідатель, секретарі, редактори й на пів членів іншого уряду зістали ті самі і ще дібрати до половини нових радних, а це Українців духа національного, людей молодих, котрі приучувалисяб при старих урядниках, бо це є велика праця, коли не стає старого урядника, а дається нового на його місце.

За уряд:

Ігнатій Климишин, предс.; **Павло Сеньків** секр.; **Яків Грабар,** кас.; **Ігнатій Климишин,** делеґат.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

В. М., Бронкс, Н. Й. — Таких випадків тепер повно по відділах. Їх не описуємо, бо що такі справи рішає верифікаційна комісія. Годі висказувати свою опінію, заки вона вирішить. Не можна теж покищо критикувати проєктів відділів.

І. С., Бронкс, Н. Й. — Тепер порушується такі справи в конвенційних проєктах, а не в голосах читачів. Їх повинен піднести делеґат Вашого відділу на конвенції.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 27. квітня ц. р. помер **Дмитро Куртяк,** член товариства ім. Тараса Шевченка, від. 349 У. Н. Союза в Менвил, Н. Дж. До Союза вступив у 1929 р. Прожив 43 роки. Походив з села Лавочне, повіт Сколе, Західня Україна. Був діяльним членом товариства, його рекордовим секретарем, як теж добрим і діяльним громадянином, котрий особливо займався справою української школи. Похорон був величавий, бо зібралася маса народу. Над могилою промовив предсідатель Василь Возьний, а потім головний рекордовий секретар, п. І. Каштанюк, котрий попращав Покійного від. У. Н. Союза. При кінці говорив ще гром. Петро Бакулінський. Всі присутні заходилися від плачу з жалю за Покійним.

Н. Лісний, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Михайло Зощенко.

ХИТРОЩІ.

Не знаю, як у Москві, та в нас у Ленінграді продають лише великі електричні жарівки. Так на 150, 200 або 400 свічок. А який консумент мріяв би про те, що купить жарівку на 10 або 15 свічок, легко переконається, як подурному він мріяв. Таких жарівок нема в продажі. Та, думав я собі, такі малі жарівки певно посилають на періферії для потреб села. І тим я вдоволився.

Одного дня я ствердив, що мої старі жарівки перегоріли. Я дістав три нові по 400 свічок і був задоволений їх ясним світлом. Та воно всеж таки шкідливе. Занадто багато ясности. Та що головне — я не можу рисувати! На коридорі та в виходку так багато світла, що мені робиться від того слабо. Та я терпів.

Тогож місяця прийшов інкасент. Став рахувати, скільки струї я зужив.

— Ого, — каже, у вас що місяця число росте. Чейже не печете бараболь на електриці?

Відповідаю:

— Ні, тут ясні, великі жарівки. Що робити? Я і сам не знаю. Положення безвихідне.

І так я з інкасентом почав балачку. Згори вниз. Випив у мене склянку чаю. Булочку зїв. А потім каже:

— Знаете, чому нема малих жарівок? Сказати вам це?

Кажу:

— Скажіть. Та ледви, чи воно облекшить мені.

Він відповідає:

— Тут бачимо хитрощі з малими жарівками. Тут — каже — ціла справа в несовісному канцелярійному рахунку.

— Себто, — повідаю — як маю вас розуміти?

Він каже:

— Підприємство, скажімо, має виконати свій плян. Отже виповнить його.

— Одначе, відповідаю, від того часу, як у мене в хаті царить така ясність, голова моя слабше працює, не розумію вас.

— Якжеж це — каже — не розумієте? Отже, скажімо, згідно з пляном фабрика має виконати продукцію на міліон свічок. Тепер подумайте собі — стануть той міліон виконувати у малих жарівках. Та, того, до чорта, навіть за два роки не зробили би. Тай так пустилися на великі жарівки. Чи малі чи великі жарівки — праця та сама. Зате потрібно менше штук. І так, чорти, роблять великі жарівки. Печуть їх наче бараболі. Плян виконаний і душа спокійна.

Кажу:

— Це свинство! Нам це справляє малу приємність, а держава надармо тратить енерґію. Ось тут у мене — повідаю — надармо світиться у виходку чотириста свічок. Я попросту стидаюся там іти.

Він відповідає:

— Скажіть, слава Богу, що їм не впало на думку робити ще більші жарівки, так наприм
ір по тисячу свічок.

Тоді я вже розсердився:

— Що ви мені — кажу — тут плетете небилиці. Краще порадьте мене, де дістану малі жарівки.

Він відповідає:

— Не служу даремно при електриці, одначе малої жарівки я не бачив уже два роки.

З тими словами попрощався тай вийшов. А я загасив у кімнаті світло, поклався на ліжко та напотемки став роздумувати про хитрощі, на які часом впадуть люди наслідком своїх канцелярійних білянсів.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

РОЗВИНЕННЯ СІЧОВОГО ПРАПОРА

ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧИ 3-тої СОТНІ В НЮАРКУ

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Українці з Полудневої Америки і Вистава в Шікаго.

Українські кольонії Бразилії й Аргентини дуже жваво і щиро відгукнулися до справи участи у Світовій Виставі в Шікаго. Хоч які тяжкі економічні відносини панують у Південній Америці, а тамошні Українці таки зібрали дуже поважну суму гроша на будову Українського Павільону. Крім допомоги матеріяльної дали вони Виставовій Корпорації також допомогу духову. Багато українських артистів з Бразилії і з Аргентини відгукнулися на заклики Корпорації і вже понасилали цікаві експонати до Українського Павільону. Події, які зайшли на наших землях впродовж останніх літ, спричинили те, що й ми самі часто не знаємо, де і які є Українці, і що вони роблять. Треба було аж такої події як Вистава, щоби довідатися за багатьох щирих і талановитих робітників на українським народнім полі, розкинених по всіх кутах світа.

Довідуємося, що поважне число наших Українців з Полудневої Америки вибирається відвідати Виставу особисто.

Участь Карпато-Русинів на Виставі.

У звязку з повстанням спеціяльного Карпато - Руського Виставового Комітету в Ужгороді, який займається справою улаштування окремого Підкарпатського Відділу в Українськім Павільоні, завязалися в останніх днях місцеві Підкарпатські Виставові Комітети і в Америці. Кілька цих Підкарпатських Комітетів вже увійшли в тісніші зносини з Українською Виставовою Корпорацією в Шікаго. Сподіваємося цими днями подати ширші інформації про будучий Підкарпатський Відділ в Українськім Павільоні.

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,

9300 Cottage Grove Ave., Chicago, Ill.

——o——

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

На шікаговську виставу.

На Світову Виставу в Шікаго заходом місцевого Центрального Комітету вислано на руки Виставового Комітету в Шікаго $12. З концерту в честь Тараса Шевченка було $5. Збігку на ту ціль перевели п. І. Александрович і С. Паславський і зібрано $7. Разом $12.

Виставовий Комітет.

RADIO.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІО.

В неділю, 7-го травня, цілу програму Сурми ні стації W.O.V., від 8.30 до 9.30 рано, присвячується памяті „УКРАЇНСЬКОЇ МАТЕРИ".

Буде грати орхестра Д. Олексина. Співати буде громадянин Котович. Будуть деклямації дітей і желання Матері. А спеціяльно перший раз на радіо буде сольо на цитрі. (Огол.)

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Зап. Січ, від. 371, оповідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 6 травня, в год. 8 ввечір, в гали церковній, 49-51 Бікон ул. Проситься членів вирівнати свої місячні вкладки. Ті що бажають перейти до нової системи, нехай принесуть свої старі грамоти на мітінґ і підпишуть аплікацію. — Петро Ковальчук, предс.; Олекса Шумський, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 7 травня. Проситься всіх членів явитися, бо є важні справи до паолгодження. Члени, котрі виміняли грамоти, нехай прийдуть по свої нові грамоти. Згідно з ухвалою, кождий член мусить вирівнати свої залеглости, інакше буде успендований. Остерігаємо, щоб не убло нарікань. — Микола Ю. Сеник.

Порядок.

— Моя жінка оставляє кожну й найменшу річ на відповіднім місці.

— Моя також. Лише потім ніколи не може знайти того місця.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(35)

Джесон Грідлі бачив, як дівчина спинилася в нерішучості. З одної сторони вона мала тічню вовків, а з другої сторони зграю людей, які її переслідували, як хижаки. Тимчасом вовки почали наближатися скорше до дівчини. Люди, які гналися за дівчиною, спинилися й подалися трохи назад. Дівчина оглянулася навкруги й побачила, що недалеко від неї стоїть Джесон Грідлі. До нього можна було добігти вузенькою стежкою, минаючи переслідувачів.

Дівчина рішилася бігти назустріч цьому невідомому їй мужчині. Вона тепер уже не боялася його, бо бачила, що він не гнався за нею. Крім того вона з ним не мала ніякої сварки і їй не було підстави боятися його так, як отих болотяних людей. Дівчина, що було духу, побігла до Джесона Грідля, а за нею пігналися вовки. Грідлі вихопив з кобура револьвер і побіг назустріч дівчині, бо вовки все більше наближалися до неї.

Іванна бігла що було сили й вже чула, як поза нею тяжко хекають вовки. Вона вже не чула землі під собою й нічого не думала, крім того, як вратуватися. Незнайомий мужчина також уже біг назустріч їй. Та тут дівчина спіткнулася на камені й упала, коли вже один з вовків трохи не схопив її зубами. В тім часі вона почула якийсь сильний, незнайомий для неї звук; щось свиснуло в повітрі й вовк повалився на землю, як підкошений.

Падаючи, вовк своїм трупом прикрив тіло дівчини, а вона зі страху заніміла. Вона не розуміла, що сталося, й не знала, що вовк уже впав трупом. Грідлі відкинув вовче падло геть, а дівчина схопилася відразу на ноги. Для неї кожний чужий мужчина був ворогом, а тому вона й цього незнайомця стрінула, як свого ворога. Та тут вона побачила, що на неї він дивиться лагідним поглядом і всміхається. Вона несвідомо відповіла йому усмішкою.